

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

3. Vtrum anima sit immortalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

tionalibus. Deinde proprietas materiæ est substat accidentibus, substantia enim corporalis habet substat accidentibus ratione materiæ: sed animæ rationali competit substat accidentibus: ergo competunt ipsi proprietates materiæ.

Respondet negando esse proprietatem quarto modo materiæ, esse ingenerabilem & incorruptibilem, aut substat accidentibus, ita ut hæc non competant ullis aliis nisi aut ipsi materiæ, aut constantibus materiæ.

Ratio autem cur hoc negem, est, quia gratis asseritur ab aduersariis, & quia secundum *Thomistas* & *Scotistas* communiter, gratia est ingenerabilis, & incorruptibilis, & tamen non constat materiæ; & idem etiam aduersarij debent fateri de ipsamet forma qua constaret anima, alias anima ipsa non crearetur, sicut nec homo creatur proprie loquendo. Deinde etiam quantitas subest accidentibus, quæ tamen non constat materiæ.

Deinde, sicut materiæ conuenit cum forma corporea in hoc quod sit substantia & quod habeat partes extra partes tam bene, quam forma: ita etiam posset conuenire cum anima in hoc quod est substat accidentibus, & esse ingenerabile quid, ac incorruptibile: hoc autem supposito illa prædicata non essent proprietates ipsius in actu primo. Adde materiæ habere alias proprietates, quibus posset distingui à posteriori ab animabus: ergo nec esset necesse tribuere ipsi illas proprietates, ut ab illis distinguatur.

Præterea quod non sit proprium materiæ substat accidentibus, patet, quia ipsamet forma, qua constaret anima, substatet accidentibus casu quo separaretur à materiæ, nam esset similis ac dissimilis. Nec refert quod hæc sunt accidentia relatiua; nam si potest vlla, nihil obstat quin possit recipere absolutam accidentia.

Obijciunt tertio: impossibile est aliquid agens secundum agere non agente primo agente: ergo impossibile est aliquid pati nisi in virtute primi passiu: sed anima potest pati: ergo in virtute primi passiu: sed non patebitur in virtute primi passiu nisi constaret materiæ prima, quæ est primum passiuum: ergo constat illa.

Potest aliquid pati independentem à materiæ prima.

Respondet negando consequentiam intelligendo per primum passiuum materiæ primam, de qua loquimur; neque enim potest ostendi cur omne passiuum deberet habere dependentiam in patiendi ab ipsa, sicut potest ostendi quod omnis causa secunda debet habere dependentiam in operando à causa prima. *Quæ responsio confirmatur*, quia certum est, quod quantitas & accidentia separata possint pati sine dependentia à materiæ prima.

Quod si per primum passiuum intelligatur primum subiectum motus, potest concedi quod nihil potest pati nisi in virtute primi passiu: nam quidquid patitur mediante motu, aut est primum subiectum istius motus & primum passiuum respectu eius, aut constans alio subiecto, vel præsupponens aliud subiectum, & sic dependebit ab alio subiecto; quod aliud erit primum, si non præsupponat alterum, aut componatur ex altero, & iuxta hoc potest responderi secundo concedendo totam obiectionem usque ad vltimum subsumptum, quod est negandum: posset enim anima pati in virtute primi passiu, quamuis non constaret materiæ prima, nam ipsamet esset primum passiuum respectu motuum sibi conuenientium in statu separationis; non tamen esset materiæ prima, de qua loquimur, quia non esset primum ex quo aliquid fit, cum insit primo per se & non per accidens.

Obijciunt quarto: non repugnat dari substantias spirituales physice compositas: ergo asserendum est, quod dantur tales. Probatur consequentia; quia varietas illa quæ oritur ex hoc spectaret ad maiorem decorem vniuersi. *Respondet*: si non repugnat dari substantias compositas spirituales, non repugnat etiam substantias simplices tales; unde si sequeretur dari substantias compositas tales sequeretur etiam dari simplices, & æque vtrumque spectaret ad decorem vniuersi; unde habetur quod non detur materiæ in omnibus substantiis spiritualibus, quod est contra aduersarios.

Respondet secundo directe, quidquid sit de antecedenti, negando consequentiam: ad cuius probationem, nego debere asseri, quod detur quidquid spectaret quomodo: cumque ad decorem vniuersi, nisi aliunde constet ipsum dari quam ex eo, quod ad hoc spectaret: nam secundum communio sententiam, posset Deus facere mundum perfectiorem quam est substantialiter & accidentaliter: ergo deest ipsi aliquid, quod si daretur spectaret ad maiorem decorem ipsius & consequenter non sequitur si aliquid cederet in maiorem decorem mundi, quod debeat dari à parte rei.

Non debet dari quidquid spectat ad maiorem perfectionem vniuersi.

Respondet tertio negando consequentiam cum sua probatione; neque enim varietas, quæ oriretur ex eo, quod daretur substantiæ compositæ spirituales, cederet in decorem, aut perfectionem mundi, nisi aliqua operationes aut aliquis vsus substantiæ spiritualis compositæ posset assignari, quæ non possent tam conuenienter in omni casu præstari & haberi per substantias spirituales simplices: non potest autem assignari vlla operatio, aut vsus substantiæ compositæ spiritualis, quæ operatio & vsus exigeret compositionem ipsius, ita ut non possent haberi quamuis non esset composita.

Substantia spiritualis composita non laugere perfectionem vniuersi.

19. Et hinc respondet quarto negando antecedens; quia impossibile est ut detur aliqua pars passiuæ intrinsece, & per se inclusa in aliquo composito quin aliqua operationes illius compositi, aut vsus aliquis ipsius per se requirant connaturaliter illam partem, ita ut non possint esse connaturaliter absque tali parte: sed nulla prorsus assignari possunt operationes animæ separata, nec vllus vsus ipsius, quæ per se necessario præsupponat in anima materiæ (& idem est de Angelis) ergo impossibile est, quod anima constet materiæ prima, tanquam parte physica essentiali. Probatur minor, quia nulla sunt operationes in anima separata, ut suppono, præter intellectiones, & volitiones, ac motum localem, quo potest moueri se secundum se totam, & alios: certum autem est quod ex natura sua non magis connaturaliter exigant hæc materiæ dari quam non dari in anima; & idem est de quocumque vsu ipsius assignabili.

Repugnat anima composita.

QVÆSTIO III.

Verum Anima sit immortalis.

20. Immortale, & incorruptibile potest esse aliquid tripliciter: Primo si nulla ratione possit definere, etiam de potentia Dei absoluta, & hoc modo Deus ipse est immortalis, iuxta illud, *Regi seculorum immortalis*, & *inuisibilis*, &c. *Secundo* quod licet possit de potentia Dei absoluta & etiam de ordinaria definere, non definit tamen vnamquam, sed perpetuo conseruabitur, & sic esset immortalis anima bruti, si Deus decerneret perpetuo ipsam conseruare, siue vnitam corpori bruti, siue ab ipso separatam. *Tertio denique*, quod licet possit de potentia absoluta definere esse, siue per corruptionem, siue per annihilationem, siue per conseruationem; tamen ex natura sua exigit connaturaliter in perpetuum conseruari, adeo ut miraculosum esset si definere vnquam, & sic se habent Angeli, & celi etiam, ac materiæ prima.

Triplex potest esse immortalis.

In præsentia ergo quæstione non est controuersia de immortalitate animæ primo modo, quia cum sit creatura ex natura sua intrinseca subiaceret omnipotentia Creatoris, qui ut libere eam condidit, & conseruat, ita etiam penes eius potestatem est eam ulterius conseruare. Itaque dubium esse potest tantum de immortalitate eius aliis duobus sensibus.

CONCLUSIO I.

21. Anima rationalis est immortalis, & quidem ex natura sua connaturaliter loquendo adeo, ut esset miraculum si non conseruaretur, non minus quam Angelus est immortalis, aut vlla alia creatura absolute potest esse immortalis. Hæc est omniū Theologorum, & Philosophorum ferè omniū contra *Sadduceos*, & *Epicureos*, qui putauerunt eam interire statim ac separatur à corpore non minus, quam ceteræ animæ, ac formæ substantiales; & contra aliquos alios, qui quamuis nunquam

Anima rationalis est immortalis ex natura sua connaturaliter.

quam interitum existimauerint, id tamen non ex natura sua, sed particulari dono Dei, ac gratiæ, indebitæ connaturaliter ipsi, adscribendum putauerunt.

*Probatur prima pars de immortalitate eius, Sap. 3. In-
fectorum animæ in manu Dei sunt, & non tangit illos tormentum
mortis: visi sunt oculis insipientium mori, illi autem perpe-
tuo sunt in pace Sap. 5. Insi autem in perpetuum uiuent
Matth. 20. Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam
autem non possunt occidere. Et ex articulo fidei de vita
æterna, qui stare non potest absque immortalitate ani-
mæ, ut est euident. Et denique ex Concilio Lateranensi
sub Leone X. sess. 8. ubi definitur hæc veritas his ver-
bis: Damnamus, & reprobanus omnes asserentes animam
intellectum mortalem esse, & hoc in dubium veritatem
illa non solum uerè per se essentialiter humani corporis forma
existat; verum & immortalis, quod manifestè constat ex
Euangelio.*

22. Per quam etiam auctoritatem probari solet secunda pars, quia scilicet videtur dicere quod per se, & essentialiter sit immortalis. Verum quod ad me attinet, existimo id in prædicta auctoritate non dici, nam illud per se, & essentialiter sine dubio non coniungitur cum illa parte, quæ dicitur quod sit immortalis; imo videtur non posse commode cum ea parte coniungi, quia Concilium dicit immortalitatem, quam attribuit animæ, manifestè constare ex euangelio: at certè immortalitas ex natura sua connaturaliter debita non potest manifestè colligi ex Scriptura, ad quam saluandam sufficeret immortalitas qualiscunque, siue debita connaturaliter, siue data extraordinariè absque exigentia connaturali.

Pluribus rationibus solet probari hæc conclusio, quarum præcipuas examinare placuit, non solum veritatis indagandæ causâ, sed etiam ne quis fidens aliquibus rationibus insufficientibus, si postea occurreret, qui earum vim probabiliter, aut clare enervaret, de ipsa conclusione debitare inciperet ad summum animæ suæ detrimentum.

Prima ratio probans immortalitatem animæ reiiicitur.

23. Prima ratio est, quod sit forma per se subsistens, & spiritalis: ergo est immortalis. Hanc fusè proponunt Combricensis, & Complutensis, & æque probat utramque partem. Sed omnino est insufficientis; quia intelligitur in antecedente, quod sit subsistens aut subsistentia completa, & hoc est falsum, aut subsistentia partiali, quam connaturaliter posset habere extra corpus, & hoc est directe petere principium: vel intelligitur de subsistentia, quam potest habere in composito, siue illa subsistentia sit subsistentia totius, siue partialis, & in hoc sensu, quamuis concedatur antecedens, neganda est consequentia, quam non facile probabunt Combricensis.

Probatur secundo, appetitus perpetuitatis omnibus insitus est à natura: ergo sumus immortales: neque enim talis appetitus infereretur ad illud, quod non exigeretur connaturaliter, & quod non deberet haberi à natura nostra nisi opponeretur aliquod impedimentum.

Hæc etiam ratio probat utramque partem: sed non videtur sufficere: nam si loquamur de appetitu innato non constat nobis talem inesse nobis ad immortalitatem, nisi quatenus constat immortalitatem esse nobis connaturalem. Si vero loquamur de appetitu elicitu, certum est talem posse reperiri in omnibus hominibus ad aliquid, quod non conueniet ipsis vnquam, imo, & quod non possit competere, modo apprehenderetur illud ut bonum, & possibile; nam bonum apparet potest mouere voluntatem ad desiderium etiam efficax ipsius, ut est extra controuersiam; & sic si aliquis conciperet vitæ præsentem plenam voluptate præserti, absque interruptione villa, siue per mortis siue per aliarum ærumnarum interuentum, possibilem per hæc, aut illa media, sine dubio appetere illam, cum tamen non esset consecutus vnquam ipsam, nec etiam naturaliter posset eam consequi.

24. Rursus non magis apparet insitum nobis desiderium, & appetitus, siue elicitus, siue innatus perpetuitatis, quam beatitudinis: & tamen Theologi communiter negant posse probari ratione naturali vnquam beatificandos: ergo similiter negari debet ex illo appetitu perpe-

tuitatis colligi posse sufficienter nos esse immortales.

Præterea, quamuis ex appetitu beatitudinis colligeretur possibilitas beatitudinis; tamen non potest colligi consecutio ipsius, cum de fide sit ob demerita plures beatitudine caluros æterna miseria plectendos: ergo quamuis ex appetitu perpetuitatis possit colligi possibilitas ipsius; tamen non potest colligi eius consecutio; quia posset dubitari de ea admittenda, vel propter demerita, vel propter aliqua impedimenta physica.

Vnde ex his in forma respondeo negando consequentiam, ad cuius probationem dico primo posse esse appetitum elicitum in omnibus ad aliquid, & quod non essent vnquam consecuturi naturaliter & quod non possent etiam consequi. Dico secundo, ex ea sequi, quod perpetuitas animæ sit possibilis, sed inde non sequitur quod sit habenda; quia rerum possibilitas, & quæ etiam connaturaliter exiguntur, multa possunt esse impedimenta, quo minus succedant. Et certè quamvis anima peteret connaturaliter durare in æternum ex se, quemadmodum pœna æterna statuitur ipsi de facto pro pœna peccatorum, posset etiam statui ipsi pro pœna loco ipsius destructio vel annihilatio, & nulla est ratio naturalis quæ conuincere possit quin ita sit statutum de facto.

25. *Probatur tertio, quia anima habet aliquas operationes independentes à corpore, ut sunt illæ quibus intelligit spiritalia v.g. Deum, Angelos, seipsam, suasque operationes, & cognitiones reflexæ: ergo non habet dependentiam talem à corpore, quin debeat connaturaliter existere quamuis separaretur à corpore, & consequenter est immortalis. Prima consequentia patet: quia ideo debet desinere separata à corpore, quia non haberet operationes illas, & consequenter frustra conseruaretur. Probatur secunda consequentia, quia eatenus non esset immortalis, quatenus posset destrui à causis secundis, sed causæ secundæ non possunt destruere aliquam formam nisi quatenus separant ipsam à subiecto, & sic separata non debet conseruari vterius à Deo.*

Hæc probatio est satis communis, & currit pro vtraque parte, sed non videtur multum vigere. Primo, quia incertissimum est antecedens, & potius apparet falsum: nam quantum ad experientiam, in omnibus nostris operationibus dependemus à phantasmatibus: & quamuis daretur aliqua operatio in nobis si independentes proximè, tamen nemo dubitet, quin quoad illam operationem dependeremus à corporeis phantasmatibus quantum ad excitationem ipsius. Vnde posset dici, quod non haberetur talis operatio ab anima separata, atque adeo quod talis anima conseruari non deberet.

Secundo, quia difficilis est prima consequentia; quemadmodum enim albedo quanta separata à substantia potest disgregare visum non minus quam si esset in substantia, & tamen hoc non obstante non debet connaturaliter conseruari absque substantia; ita etiam quamuis anima posset habere aliquas operationes independentes à corpore non deberet eo ipso connaturaliter conseruari absque corpore.

26. *Quarto probatur: quia certum est Deum iustissime regere, ac prudenter suas creaturas: sed nisi anima post separationem à corpore existeret, id non faceret: ergo manet separata à corpore, & consequenter non desinit eo ipso quo sic separatur: sed si non desinat per separationem, non desinit villo modo, & consequenter erit immortalis. Probatur minor quia non regetur iustissime, & sapienter, ac honestè mundum, nisi bonos maiori præmio afficeret, & minori pœna quam malos: sed in hac vita sæpe videmus sceleratissimos homines euchi ad honores, cumulari diuitiis, nulla aduersitate ad extremum vsque affligi, summa denique rerum omnium prosperitate gaudere; è contra vero magna virtute præditos rerum omnium inopia laborare, infirmitatibus premi, affligi persecutionibus, nulla denique voluptate, aut honore affici: ergo magis præmiantur in hac vita sæpe mali quam boni, & consequenter nisi est alia vita, in qua præmium detur bonis & pœna malis, Deus non regit iuste & sapienter hunc mundum.*

27. Hoc moralis argumento utuntur S. Patres, Theologi ac Philosophi communiter, & est satis probabile, sed non est evidens, nec tam servit pro secunda parte quam pro prima. Nam imprimis posset aliquis dicere quod homines virtute præditi ex ipsa conscientia interiori, ut præualeant omnibus bonis, quibus affluunt impij, quod si hoc ita esset, sufficienter præmiarentur, & mali punirentur carentia tantæ consolationis, & aliis mentis perturbationibus, quibus solent esse obnoxij. Nec refert quod Complutenses dicunt contra hoc, præmia debere dari à Rectore ob virtutem, & esse ab ipsa virtute distinctum, delectationem autem virtutis concomitari ipsam virtutem, ac proinde non esse præmium. Hoc inquam non refert, quia quidquid sit an delectatio vnius actus virtutis possit dici præmium ipsius collatum à Gubernatore: non est dubium quin concursus ad alios actus virtutis possit habere omnem rationem præmij distinctissimi pro alio actu priori, & sic Deus conferendo gratis gratiam pro primo actu, & ratione istius dando tanquam præmium gratiam pro alio actu, & ita deinceps, optime præmiaret iustum, sicut & puniret impium denegando gratiam, quæ bene faceret.

Secundo, quamvis deberet anima cōservari post separationem à corpore, ut pro meritis castigaretur & præmiaretur: tamen non sequitur inde quod sit immortalis, quia præmium & pœna finitæ durationis, v. g. mille vel bis mille annorum, posset sufficere quantum ad rationem naturalem: & certe si cōservaretur in esse anima boni, & destrueretur anima mali, videretur esse sufficienter observata iusta gubernatio: & tamen inde non requireretur quod qualibet anima esset immortalis, quatenus immortale dicitur quod perpetuo sit duraturum.

28. Probatio quinta definitur ex communi omnium gentium, ac vitiorum doctrina conspicuorum consensu, qui omnes paucissimis, iisque peioris vitæ, exceptis, habent hunc conceptum de immortalitate animæ.

Confirmatur hoc experientia multarum animarum, quæ post mortem apparuerunt in omnibus ferè sæculis, viventibus, & cum iis de statu sæculi tractabantur.

Hæc probatio est satis vrgens ad conciliandam opinionem aut fidem Conclusioni quoad primam partem, sed non sufficit ad eam reddendam omnino certam, tum quia indocti facile possent accipere illum conceptum à doctis, ipsi vero docti possent moveri quantum ad Christianos, & omnes qui credunt Scripturis, autoritate Scripturæ & traditionis: quantum ad alios vero, poterant ab his illam doctrinam accipere.

Itaque existimo potissimum fundamentum conclusionis pro prima parte esse Scripturam, & moriua fidei; pro secunda vero parte præter locum Concilij Lateranensis, non esse aliud solidius quam sit consensus communis Theologorum, & possibilitas alicuius formæ, quæ sit ex natura sua immortalis; hinc enim probabiliter deducitur, quod si sit aliqua forma talis possibilis, quandoquidem forma, quæ de facto est, sit immortalis, quod debeat dici talis ex natura sua: quandoquidem enim Deus statuit producere formam quæ esset immortalis, potius videtur congruum quod produxerit illam quæ est talis ex natura sua, quam quæ non est.

29. Obiicit primo: Ecclesi. 3. dicitur, vnum esse interitum hominum & iumentorum, & æquam utriusque conditionem: ergo sicut mortuis iumentis anima eorum definit, ita etiam dicendum de animabus hominum.

Respondeo primo, negando consequentiam, quia comparatio hominis & iumenti insinuata in illo loco secundum S. Hieronymum consistit tantum in hoc quod homines, ut iumenta debeant mori, & quod non possint unquam naturaliter resurgere sicut nec iumenta possunt, cum quibus quoad hoc habent æqualem conditionem non tamen quoad distinctionem animæ utriusque.

Respondeo secundo, etiam negando consequentiam, quia illa verba dicta sunt in persona impiorum, qui ut liberior indulgerent vitis, eam doctrinam falsam, sibi & aliis proponebant.

30. Obiicit secundo: Sophronius in 6. Synodo añ. 11. ait animas & Angelos esse immortales, non natura sed gratia: ergo falsa est secunda pars conclusionis.

Respondeo, distinguendo antecedens: non natura, ita ut debeant necessario esse immortales absque villo beneficio, quod Deus, si vellet, posset ipsis denegare, concedo antecedens, & nego consequentiam. Ita ut non exigant connaturaliter esse immortales absque villo beneficio indebito ipsis connaturaliter, nego antecedens.

Itaque gratia accipitur dupliciter: primo largè pro quocunque dono quod Deus posset negare, si vellet, absque iniustitia, & in hoc sensu anima non habet esse immortalis nisi per gratiam, quia non habet esse immortalis nisi Deus cōservet eam; posset autem non cōservare si vellet, absque vlla profus iniustitia, & hoc est quod voluit Sophronius. Secundo pro beneficio extraordinario non debito etiam connaturaliter, & in hoc sensu anima non habet per gratiam esse immortalis; nec id voluit Sophronius.

Obiicit tertio, anima non habet vllas operationes independentes à corpore: ergo non petit connaturaliter cōservari extra corpus, & consequenter non est ex natura sua immortalis. Probatur antecedens; quia omnes operationes eius dependent à phantasmatibus, phantasmata autem non erunt extra corpus, cum sint operationes corporeæ.

Confirmatur primo ex Psal. 145. In illa die (scilicet mortis) peribunt omnes cogitationes eorum.

Confirmatur secundo ex Ecclesi. 9. Melior est canis vivum homine mortuo: viventes enim sciunt se esse mortuos, mortui vero nihil noverunt. Et paulo infra, nec ratio, nec scientia, nec sapientia est apud inferos.

31. Respondeo, distinguendo antecedens, pro hoc statu coniunctionis cum corpore, transeat antecedens: pro statu separationis, nego antecedens, & consequentiam.

Ad primam confirmationem respondeo negando consequentiam; neque enim sensus istius loci est quod post mortem homines non sint habituri cogitationes aliquas; sed quod cogitationes, quas habebant in vita, hæc & illa faciendi pro hac ipsa vita, per mortem sint impediendæ ab executione, & propterea dici possunt perire, quatenus scilicet non possunt reduci ad effectum prætersum.

Ad primum locum secundæ confirmationis respondeo ex eo non haberi quod animæ hominum mortuorum non cognoscant aliqua, sed quod ipsi homines mortui non cognoscant dum sunt mortui, quod certum est, quia tum non sunt; sed hoc non facit ad propositum. Omitto alias explicationes illius loci, quia hæc abundè sufficit Philosopho ad præsens intentum.

Ad secundum locum dico illum intelligendum de ratione, scientia ac sapientia proficua, quæ non sunt apud inferos; non vero sensum esse quod non sint ibi vllæ cognitiones, aut rationes. Adde ex illo loco potius haberi quod anima maneat post mortem, quia supponit locus ille dari inferos: tales autem non darentur, nisi animæ manerent post mortem.

CONCLUSIO II.

32. Non potest demonstrari aut probari vlla ratione evidenti, quod anima sit immortalis, aut ex natura sua, aut ex villo alio capite, per se vel per accidens. Hæc est Doctoris in 4. dist. 43. q. 2. n. & quod lib. 9. art. 2. Caiet. in cap. 9. ep. st. ad Romanos, Conimbricenses, de anima separata art. 3. Arriaga dist. 10. de anima num. 12. Et patet ex solutione præmissa probationum præcipuarum quibus solet probari immortalitas animæ.

Obiicit: Concilium Lateranense supra damnat non solum asserentes animam rationalem esse mortalem; sed etiam qui ita dicunt secundum Philosophiam: ergo probari potest per Philosophiam quod sit immortalis, & consequenter falsa est nostra conclusio.

Respondeo negando consequentiam: quia aliud est dicere, quod anima sit mortalis secundum Philosophiam, aliud vero quod non possit evidenter secundum Philosophiam

sophiam

sophiam probari, quod sit immortalis: hoc secundum asserit conclusio, & non damnatur à Concilio, sed illud primum.

Quæres, quid senserit Philosophus de immortalitate animæ?

33. *Hanc difficultatem* plurimi fusissimè tractant, quibusdam sustentibus quod tenuerit partem affirmatiuam, quibusdam quod negatiuam; & aliis quod fuerit omnino dubius, nec quidpiam deciderit, aliquando in vnam partem propensus, aliquando in alteram; quibus ego assentior; nec rem iudico maiori examine dignam; quoad doctos enim, non deberent moueri auctoritate Philosophi, nisi quatenus ratio etiam eam stabiliret, quoad alios vero magis sufficere debet illis auctoritas Patrum, & Theologorum, ac Philosophorum aliorum, quam Aristotelis.

QVÆSTIO IV.

Quando primum, & à quo producit anima rationalis.

CONCLUSIO I.

34. *ANIMA* rationales non fuerunt creata ante corpora, sed producuntur primum pro instanti aliquo reali, in quo corpora sunt ultimè disposita ad eas recipiendas. Hæc est communissima apud Patres, Theologos, ac Philosophos, contra Origenem ac Platonem existimantes eas productas ante, & extra corpora, & postea corpori tanquam carceri inclusas in pœnam peccatorum.

*Probat*ur conclusio theologicè auctoritate Concilij Bracharensis primi c. 6. & Leonis X. epist. 31. à quibus damnatur opposita sententia.

*Probat*ur etiam ratione quia non est indicium aliquod, unde colligatur, quod fuerint antecederet creatæ: & præterea quandoquidem sint actus incompleti nati informare corpus, potius in ipso quam extra aut ante ipsum debeant produci.

Obijci primo, secundum Philosophum 2. de generatione animalium, Anima rationalis de foris venit: ergo producitur antequam infundatur corpori.

Respondeo distinguendo antecedens: de foris venit sic, ut foris prius existeret & postea adueniret corpori, nego antecedens: sic ut non dependeat à corpore in genere causæ materialis, ex cuius potentia educeretur, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Obijci secundo: Augustinus lib. 7. de Genesi ad litteram dubitare videtur de concreatione animæ Adæ cum corpore ipsius: ergo dubium est an ante producat nec ne.

Respondeo negando consequentiam, quia tempore Augustini non fuit res definita, sicut modo est; unde licet tum dubitari potuit, non tamen iam.

CONCLUSIO II.

35. *ANIMA* rationalis creatur & non producit virtute seminis, nec Angelorum, sed à solo Deo. Hæc est communissima Patrum, Theologorum, ac Philosophorum Christianorum.

*Probat*ur prima pars primo auctoritate Diui Hieronymi epist. 17. ad Damasum, Diui Hilarij 10. de Trinitate, Ambrosij lib. de Noë, & Arca, Chrysostomi, Gregorij Nysseni, Theodorati, Cyrilli, & Bernardi, quos citant Conimbric. 2. de anima cap. 1. q. 3.

*Probat*ur idem Conimbricenses hanc partem ex D. Thoma, quia non generantur neque per se, cum non sint compositæ; neque per accidens sicut generantur aliæ formæ substantiales, quia sic oriuntur ex virtute seminali, quod fallum parebit ex secunda parte conclusionis: ergo creantur.

Confirmatur, quia nobilitate præstant cæteris formis; ergo habent nobiliorem modum producendi, & consequenter debent produci per creationem.

Hæc probatio non placet, facile enim negari potest antecedens pro secunda parte cum sua probatione, nam aliqua forma substantialis nata produci à solo Deo, absque concursu effectiuo vilius causæ secundæ, potest alio

modo quam per creationem produci, ut patet de formis cælorum, quæ non creantur, & tamen producuntur effectiuè à solo Deo; & quidquid sit an detur aliqua talis forma, saltem non necessario sequitur ex eo, quod aliqua forma non creetur, sed educatur ex corpore, quod dependeat ab influxu effectiuo corporis, aut vilius se tenentis ex parte ipsius.

Adde committi circulum ab his autoribus, nam probant animam creari, quia alias produceretur virtute seminis, & probant non produci virtute seminis, quia creatur.

Confirmatio etiam non sufficit, quia posset habere maiorem illam nobilitatem, quamuis non peteret creati: ergo ex maiori nobilitate non sequitur, quod creetur.

Alij probant ex spiritualitate animæ, quod non educatur, & consequenter quod creetur, quia forma spiritualis non potest educi à potentia subiecti corporei. Verum hæc probatio etiam absolute non sufficit, quia sicut potest informare subiectum corporeum, prorsus nulla est ratio cur non posset dependere ab ipso in genere causæ materialis.

36. *Melius ergo probatur conclusio*: quia anima rationalis non dependet in fieri & conseruari à suo subiecto; ergo non educitur ex illo, & consequenter non creatur. Consequentia patet: quia quæ educuntur, dependent in fieri, & conseruari naturaliter loquendo ab eo, ex quo educuntur. Probat antecedens ab aliquibus: quia manet separata à corpore. Sed hæc probatio antecedentis non sufficit, quia tam incertum est quoad rationem naturalem, quod anima maneat separata, ac quod sit immortalis, ut patet ex dictis, quam quod non dependeat in conseruari: & præterea, quia posset manere separata, & esse immortalis quamuis dum esset in corpore dependeret in fieri, & conseruari à corpore: sicut enim Deus conseruat connaturaliter, quæ producuntur ab alijs causis, dum absint illæ aliæ causæ, supplendo defectum ipsarum: ita etiam posset connaturaliter conseruare animam separatam supplendo concursum corporis, à quo dependebat dum erat in corpore. Probat ergo aliter antecedens: quia anima non dependet à manu, v.g. nec à pede, nec ab vlla alia parte determinata corporis in fieri, aut conseruari, ut patet euidenter primo ex eo, quod destructa manu, aut pede non desinat anima esse in corpore; & ex eo, quod non possit dependere totaliter ab omnibus partibus quas informat, nec etiam partialiter quia alias quacunque parte destructa deberet desinere, nisi aliquid aliud suppleret concursum istius partis.

Quod si dicatur Deus supplere concursum istius partis; melius dicitur quod ipse solus producat, & conseruet eodem modo, sine concursu aliarum etiam partium, quo conseruat, & producit illam sine concursu illius partis, sic enim non debent variari concursus Dei toties quoties deperduntur partes corporis, & consequenter melius dicitur, quod non dependeat in fieri, aut conseruari ab illis partibus illa ratione.

37. *Secunda pars conclusionis*, quæ est contra Tertullianum, & Apollinarem, quos Sennertus hypomnemate 4. sequitur, existimat enim seminis humani virtute produci hominem absque noua vilius animæ creatione. Probat primo auctoritate S. Aug. qui hær. 84. oppositam sententiam refert inter hæreses: & ex decret. 32. q. 2. c. Moyses.

*Probat*ur secundo ratione à Conimbricensibus: agens corporeum nequit producere aliquid spirituale, aut perfectius se: sed semen est corporeum, & anima spiritualis, & anima est perfectior semine: ergo.

Hæc probatio suadet bene animam non produci virtute seminis tanquam causæ principalis totalis, sed non probat quin possit illam producere per modum causæ partialis, nam certum est phantasmata corporea concurrere partialiter cum intellectu ad producendas species intelligibiles, si dentur, vel intellectiones, si non dentur illæ species, ut postea dicemus: nec minus certum est aliquid imperfectius posse concurrere partialiter ad effectum perfectiorem.

*Probat*ur secundo: quia dissolutio corporis non causat interitum animæ, quia est immortalis: ergo nec generatio